4
Landbouw- en Visserijraad (informeel) d.d. 6-8 september 2026

Landbouw- en Visserijraad (informeel) d.d. 6-8 september 2026

Aan de orde is het **tweeminutendebat Landbouw- en Visserijraad (informeel) d.d. 6-8 september 2026 (21501-32, nr. 1831)**.

De **voorzitter**:
Aan de orde is het tweeminutendebat Landbouw- en Visserijraad d.d. 6 tot en met 8 september 2026. Ik heet de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van harte welkom in vak K.

Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Van der Plas voor een punt van orde.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik wil eerst even een punt van orde maken. Kennelijk heeft het Planbureau voor de Leefomgeving een doorrekening gemaakt van de stikstofplannen van de minister. Naar ik begrepen heb, wordt de pers straks in Nieuwspoort bijgepraat door het PBL. Ik vind dat een vreemde gang van zaken. Het zou niet zo moeten zijn dat de pers eerder een toelichting krijgt op de doorrekeningen en het rapport dan de Tweede Kamer. Ik wil vragen of er onmiddellijk voor gezorgd kan worden dat de Tweede Kamer dit rapport ook krijgt. Als dat onder embargo moet worden verstrekt, moet het onder embargo, maar het is een wat vreemde stijl om de pers eerder in te lichten dan de Tweede Kamer. Dit verzoek wil ik graag direct door laten geleiden.

De **voorzitter**:
Dit verzoek geleiden wij door naar het kabinet. Het scheelt dat de afvaardiging van hetzelfde departement op dit moment in vak K zit. Ik stel het volgende voor. Laten wij even kijken of de staatssecretaris er in zijn beantwoording iets over kan zeggen, zodat we weten wat er aan de hand is. In beginsel ben ik het met u eens: altijd dient eerst de Kamer geïnformeerd te worden en daarna de rest van de wereld. Laten we even van de staatssecretaris horen wat er aan de hand is en dan verder kijken. Is dat een werkbare optie voor u allen? Mevrouw Bromet.

Mevrouw **Bromet** (PRO):
Ik wil het verzoek van mevrouw Van der Plas ondersteunen. De doorrekening is best cruciaal voor het vervolg. Moeten er dingen bij of moeten er dingen af? We hebben een uitgebreid debat gevoerd. Ik hoorde al dat het rapport vanavond kwam en ik was nieuwsgierig of het vanavond ook naar de Kamer zou komen. Ik hoor nu voor het eerst dat de pers eerder geïnformeerd wordt. Wij willen graag in ieder geval gelijktijdig met de pers geïnformeerd worden. Misschien kan mevrouw Van der Plan zo meteen even zeggen hoe laat het rapport gepresenteerd wordt, want desnoods gaan we even bij Nieuwspoort luisteren.

De **voorzitter**:
Nou, ik denk dat er ook andere wegen zijn dan de plenaire zaal om elkaars agenda bij te houden. Laten we gewoon eerst van de staatssecretaris horen wat er aan de hand is en op basis daarvan kijken waar u verder behoefte aan heeft.

Mevrouw Van der Plas, u heeft als eerste het woord tijdens dit tweeminutendebat.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Voorzitter. Ik heb een motie en ik heb wat vragen. Ik begin met de motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister Europees wil inzetten op een betere implementatie van de Nitraatrichtlijn;

overwegende dat Nederlandse meetgegevens en onderzoek van Wageningen Livestock Research laten zien dat derogatie en het gebruik van rundveedrijfmest kunnen samengaan met een goede waterkwaliteit;

verzoekt de regering om bij deze Europese inzet samen met lerland, dat voorzitter is, te pleiten voor ruimte voor nationale, regionale en gewasspecifieke derogaties en daarbij de Nederlandse meetgegevens en relevante wetenschappelijke onderzoeken actief in te brengen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Plas.

Zij krijgt nr. 1832 (21501-32).

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Dan heb ik een vraag over kweekvlees, laboratoriumvlees, vlees uit een laboratorium. Kennelijk moeten mensen daar massaal van gaan eten, maar ik hoef het niet. Wij lazen in de antwoorden dat er de laatste jaren 60 miljoen euro belastinggeld is uitgetrokken voor kweekvlees, dus vlees gemaakt in een laboratorium, terwijl veehouders die vandaag ons voedsel produceren te horen krijgen dat er voor hun toekomst geen geld en ruimte is. Als de minister dat ook niet eerlijk vindt, zoals wij vinden, trekt hij die subsidies dan in? Stopt hij met die subsidies, of erkent hij dat dit kabinet bewust kiest voor kweekvlees ten koste van onze boeren?

Dan heb ik nog één vraag. Dat is een klein verzoek, een klein iets, maar wel een belangrijk verzoek, want het gaat om mensenlevens. Het gaat over de aed's op visserijschepen. Dat zijn defibrillatoren die nodig zijn als iemand een hartstilstand krijgt. Het is geen standaardverplichting om deze aan boord te hebben. Ze zijn heel erg kostbaar. Ik wil vragen of er binnen het Meerjarig Financieel Kader misschien de

mogelijkheid is voor een subsidie, zodat de vissersschepen die op zee varen zonder nabije hulpdiensten er een kunnen aanschaffen. Dat zou mooi zijn.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Er is even één vervolgvraag; de dag is namelijk lang.

Mevrouw **Podt** (D66):
Ik was benieuwd naar het volgende. Mevrouw Van der Plas klaagt over 60 miljoen voor innovatie rond nieuwe soorten eiwitten. Ik ben benieuwd of ze iets kan zeggen over hoeveel geld er gaat naar innovatie binnen de veehouderij. Is ze daarvan op de hoogte?

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ook daar gaat geld naartoe. We vragen van onze boeren vaak onmogelijke dingen. Dat gaat gewoon over voedselproductie. Dat gaat niet over vlees dat in een laboratorium wordt gekweekt, want dan vind ik 60 miljoen wel een aardig ambitieus bedrag.

De **voorzitter**:
Het woord is aan meneer Lohman van het CDA.

De heer **Lohman** (CDA):
Voorzitter. In de "stikstofbrief" — zoals die in de volksmond heet — van voor de zomer wordt veel van boeren gevraagd. Extra inspanningen op het erf kosten geld, terwijl dat geld niet uit de markt komt. De vraag die veel boeren hebben, is: hoe verdien ik die investering terug? Ook in Denemarken gaan boeren de straat op. Het is een andere situatie, maar het gaat wel om dezelfde kern: er wordt om verduurzaming gevraagd, maar niemand vertelt ze wie dat betaalt.

Voorzitter. We zeggen "samen" en "iedereen draagt bij", maar waar zijn de supermarkten? Waar is de verwerkende industrie? Waar is het agrobedrijfsleven? Wie toont er leiderschap?

Ook de Europese Commissie kiest met de voedselvisie van Hansen nadrukkelijk voor een ketenaanpak. Ik neem aan dat u daar in Brussel over gaat spreken. Dat gaat ook niet vanzelf, want de marges in de ketens staan in heel Europa onder druk. Kunt u mij een voorbeeld geven van waar ter wereld het is gelukt om de keten echt mee te laten betalen aan de verduurzaming van de landbouw? Is de staatssecretaris het met mij eens dat de ketenaanpak uit de brief beperkt is uitgewerkt in verhouding tot de normeringsonderdelen? Welke voornemens om de keten verantwoordelijkheid te laten nemen zijn al in gang gezet? Welke resultaten kunnen we op korte termijn verwachten? Ziet de minister in de Europese voedselketenvisie een kans om de Nederlandse aanpak te versterken? Zo ja, hoe dan?

Niemand zal zeggen dat het veranderen van de voedselketen — dat zijn de grote veranderingen die nodig zijn om dit tot een succes te maken — gemakkelijk is, want het speelveld is complex en Europees, maar de opgave die bij de boer ligt, is dat ook niet. Ik herhaal mijn oproep aan de sector: toon leiderschap. Laat de boer niet in de kou staan.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Bromet namens PRO.

Mevrouw **Bromet** (PRO):
Voorzitter. We hebben zo meteen het commissiedebat over de concretisering van de Natuurherstelverordening. Voor Progressief Nederland staat één ding vast: we moeten er alles aan doen om onze mooie natuur te beschermen en te verbeteren. Dat kost ook een hoop geld. PRO wil daarom dat een groter aandeel van het Europese budget ten goede komt aan natuurherstel.

Er lopen nu onderhandelingen over de nieuwe kaders voor de financiën van de komende jaren. Ik wil wat meer horen over hoe de staatssecretaris daarover denkt. Gaat hij ervoor pleiten om een deel van de Nationale en Regionale Partnerschapsplannen te bestemmen voor natuurherstel en andere groene doelen? Is hij van plan om hiervoor de vrije ruimte in het budget te gebruiken? Zo ja, denkt hij dan aan een specifiek percentage? Kunnen wij als Kamer meer informatie ontvangen over de claim die LVVN doet op het budget bij het ministerie van Financiën? Op welke termijn kan die worden gedeeld?

Voor PRO blijft het uitgangspunt altijd: we besteden publiek geld aan publieke doelen. We hebben dat geld hard nodig om onze natuur te beschermen en te verbeteren. Ik reken op de staatssecretaris om ook bij zijn collega van Financiën te pleiten voor genoeg middelen in de Europese begroting. Ik overweeg bij de volgende Landbouw- en Visserijraad desnoods met een motie te komen, maar dat ligt ook aan de beantwoording die ik zo meteen krijg.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Tot slot is het woord aan de heer Jansen namens de PVV.

De heer **Chris Jansen** (PVV):
Dank, voorzitter. Ik heb één motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Europese Commissie in haar onlangs gepubliceerde strategie voor de veehouderij en het EU-eiwitactieplan nadrukkelijk inzet op het sturen van consumptiegedrag en het verschuiven van het evenwicht tussen dierlijke en plantaardige eiwitten;

overwegende dat consumenten te allen tijde volledig vrij moeten zijn in hun voedselkeuze en het absoluut niet de taak is van Brussel of Den Haag om de consumptie van

hoogwaardig vlees en zuivel actief te ontmoedigen of extra te belasten;

overwegende dat onze melkvee- en veehouderijsectoren van vitaal belang zijn voor onze nationale voedselzekerheid, onze economie en de sociale en economische leefbaarheid van het platteland;

verzoekt de regering om tijdens de verdere uitwerking van de Europese strategie voor de veehouderij in Brussel keiharde garanties te eisen dat deze initiatieven op geen enkele wijze zullen leiden tot een krimp van de Nederlandse veestapel, noch tot actieve ontmoediging van de consumptie of de productie van dierlijke eiwitten, en de resultaten terug te koppelen aan de Kamer,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Chris Jansen en Van der Plas.

Zij krijgt nr. 1833 (21501-32).

Dank u wel. Ik schors enkele minuten voordat we overgaan tot de beantwoording van de staatssecretaris.

De vergadering wordt van 10.25 uur tot 10.35 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Erkens**:
Dank u, voorzitter. Ik begin met de moties en dan ga ik door naar de vragen.

De motie-Van der Plas over de Nitraatrichtlijn moet ik ontraden, verwijzend naar de brief van april over de inschatting van het kabinet dat dit niet haalbaar is.

Ik zou de heer Jansen willen verzoeken om de motie op stuk nr. 1833 aan te houden, omdat die nog ontijdig is. U ontvangt vrij spoedig ons BNC-fiche voor de inzet op deze onderwerpen. Dan kunt u als Kamer besluiten of u deze motie indient.

De **voorzitter**:
Is de heer Jansen daartoe bereid?

Staatssecretaris **Erkens**:
Anders is die ontijdig.

De heer **Chris Jansen** (PVV):
De heer Jansen gaat er even over nadenken, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dan zien we het wel op de stemmingslijst.

De heer **Chris Jansen** (PVV):
Overigens, misschien direct for the record: mevrouw Van der Plas van BBB heeft aangegeven dat zij de motie op stuk nr. 1833 graag wil medeondertekenen.

De **voorzitter**:
Uitstekend. Dan is dat bij dezen genoteerd en zal iemand ergens haar naam eronder plaatsen.

De vragen, staatssecretaris.

Staatssecretaris **Erkens**:
Ja, de vragen. Ik heb hier de vraag van mevrouw Van der Plas over kweekvlees staan. Zij vraagt of wij hier bewust voor kiezen. Kweekvlees is een van de inzetten van het kabinet op dit vlak. Voor ons gaat het om diversificatie en staat dit niet in verhouding tot het vervangen van de bestaande productie, maar is het een mooie innovatie die onder andere bij een boer in Nederland al toegepast wordt. Het kan een nieuw verdienmodel zijn. We doen het dus vanuit het kader van diversificatie. Mensen die het niet willen eten, hoeven het ook niet te eten, en anderen kunnen het wel eten.

De **voorzitter**:
Eén vervolgvraag, mevrouw Van der Plas.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
Ik loop al een tijdje mee in het leven, maar ook in deze sector, de agrarische sector. Voordat ik hier kwam, ben ik jarenlang journalist geweest. Ik kan me nog herinneren — volgens mij was het 2005 — dat men dacht: dit is het! Binnen vijf of tien jaar zouden mensen kweekvlees eten. We zitten nu in 2026 en we zitten nog steeds in onderzoeken, proeverijen en allemaal gedoe. Hoelang gaan we hier nog geld in steken? Dat gaan we toch niet meer doen?

Staatssecretaris **Erkens**:
De ontwikkelingen gaan wel degelijk door. Ik kan me nog herinneren dat een van de eerste kweekvleesburgers meer dan een miljoen kostte. De kostprijs is nu gedaald richting de €10. Dat is nog steeds te duur voor veel mensen, wat dat betreft. Maar die ontwikkelingen gaan wel degelijk door en de private sector heeft interesse om hier ook in te investeren.

De **voorzitter**:
Dank u wel. U vervolgt.

Staatssecretaris **Erkens**:
Voorzitter. Dan het verzoek van mevrouw Van der Plas om te kijken of er aed's op visserijschepen kunnen komen en of daar een regeling voor mogelijk is. In het huidige Meerjarig Financieel Kader hebben we die ruimte niet. Onderhandelingen voor het nieuwe MFK lopen nog, dus ik kan daar niet op vooruitlopen. Ik sta wel sympathiek tegenover het idee, dus wanneer wij het MFK rond hebben, zou ik kunnen verkennen of dit een mogelijkheid is.

Voorzitter. Dan heb ik vragen van het CDA. "Kunt u mij een voorbeeld geven waar ter wereld het gelukt is om de keten echt mee te laten betalen?" Ik wil daarbij wel benoemen dat als vragen nog niet in schriftelijk overleg zijn, wij in tien minuten nog geen uitvraag kunnen doen bij alle andere lidstaten. We hebben op dit moment één voorbeeld gevonden, maar het zouden er meer kunnen zijn, dus dat kunnen we nog checken. Er is in juli 2025 een voorstel voor de Franse wijnsector gekomen om het duurzaamheidsniveau te handhaven door toepassing van bepaalde normen. Deze bovenwettelijke afspraken zijn gebaseerd op de mogelijkheden die de gemeenschappelijke markt daarvoor biedt. Het gaat hier dus om de wijnsector in Frankrijk, maar het kan zijn dat als ik meer tijd had, wij meer en bredere voorbeelden hadden.

Dan een vraag, ook van het CDA, over de ketenaanpak, namelijk of wij het ermee eens zijn dat die beperking is uitgewerkt in verhouding tot de normering. De brief van de taskforce is de aankondiging van het maatregelenpakket voor de primaire sector als partij in de keten. In de brief benadrukt de minister dat we samen aan zet zijn, dus ook de ketenpartijen. Die hebben een belangrijke rol te spelen bij de verduurzaming van de primaire sector. Daar worden ook maatregelen voor uitgewerkt. Zo wordt de Kamer eind dit jaar geïnformeerd over de mogelijkheden van een zogeheten uitgebreide ketenverantwoordelijkheid en een niet-vrijblijvende bijdrage van de keten.

Voorzitter. Dan was er nog een vraag van het CDA over de Europese voedselketenvisie als een kans om de Nederlandse aanpak te versterken. Inderdaad, ook in die voedselketenvisie komt het uitgangspunt "samen aan zet" goed naar voren. Zowel van boeren als ketenpartijen alsook de regio wordt gevraagd om te investeren in de toekomst van het Europese voedselsysteem. Met het maatregelenpakket sluiten we aan bij de Europese ambities op het gebied van klimaatadaptatie, verduurzaming en ga zo door. In de Europese strategie is weerbaarheid naast duurzaamheid eveneens een belangrijk thema. Kort na de stikstofbrief kwam daarom ook vanuit ons ministerie de aankondiging van die Strategische Agenda Voedselzekerheid. We proberen dus ook te kijken waar die verschillende beleidslijnen, Europees en nationaal, elkaar kunnen versterken. Hetzelfde geldt voor de Europese ambitie om te investeren in innovaties. Daarbij komen we ook met de Agrifood Innovatieagenda. Die optelsom moet ervoor zorgen dat Europa en Nederland leidend blijven.

De **voorzitter**:
Heel kort. Eén vervolgvraag.

De heer **Lohman** (CDA):
Dank u wel voor deze beantwoording. Ik begrijp hoe complex het is. Dat is ook de achtergrond van mijn vraag. Ik vind het fijn dat er serieus naar gekeken wordt. Ik had zelf één voorbeeld uit Nederland: de Kip van Morgen. In bepaalde ketens komen er beperkt wel marges terecht op het boerenerf. Ik vind het fijn om te horen dat eraan gewerkt wordt. Mijn vervolgvraag is: welke partijen in de Nederlandse sector worden daarbij betrokken, in voorbereiding op het gesprek dat u dit najaar gaat hebben? Want ik heb toch het gevoel dat supermarkten onvoldoende aangesloten zijn bij dit proces.

Staatssecretaris **Erkens**:
Onder andere supermarkten worden erbij betrokken. Maar wat ons betreft geldt dat voor de bredere keten. Denk ook aan de "out of home"-sector, de horeca et cetera. Een groot deel van het voedsel wordt natuurlijk niet alleen door supermarkten ingekocht.

De **voorzitter**:
U vervolgt.

Staatssecretaris **Erkens**:
Voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen van mevrouw Bromet. Gaan we een deel van de NRPP's gebruiken voor natuurherstel en andere groene doelen? Ja, het kabinet zet nadrukkelijk in op het gebruik van middelen daarvoor. Ik kan niet vooruitlopen op de besluitvorming in de ministerraad daarover.

U had ook vragen over de vrije ruimte en vroeg op welke termijn wij informatie kunnen delen over het beroep dat wij op de middelen doen. Dat komt in een brief in oktober uw kant op.

Voorzitter. Mevrouw Van der Plas maakte aan het begin een punt van orde over de PBL-doorrekening. Het is me niet gelukt om in de schorsing van tien minuten contact te hebben met het PBL. Aangezien zij onafhankelijk opereren, stel ik voor dat we het verzoek van de Kamer doorgeleiden. Misschien kan de minister zo al zeggen of dat lukt en hoe het PBL reageert of we doen dat later via een brief. Ik snap de achtergrond van het verzoek van de Kamer, maar het PBL gaat over hoe het informatie naar buiten brengt. Dat beslis ik niet.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
"Dat beslis ik niet" … Maar dat beslissen wij wél. Informatie die naar anderen gaat, moet eerst naar de Kamer gestuurd worden. Het rapport is onder embargo. Wij krijgen ook weleens wat onder embargo. Dat is helemaal niet ongebruikelijk. Ik vind het vreemd dat journalisten over twintig minuten in Nieuwspoort hier beneden te horen krijgen wat de doorrekening is, terwijl wij gewoon … Ik heb begrepen dat het bericht om 23.00 uur vanavond naar buiten komt, maar om 11.00 uur vanochtend, zo meteen dus, zitten er al een aantal journalisten in een zaaltje. Ik gun ze alle liefde van de wereld, maar het is wel gek dat … Dit is voor ons cruciaal. Wij moeten dat toch minimaal tegelijkertijd hebben?

De **voorzitter**:
De staatssecretaris.

Mevrouw **Van der Plas** (BBB):
De pers heeft het kennelijk al een aantal uren onder embargo. Zij hebben het al, maar wij hebben niks.

Staatssecretaris **Erkens**:
Ik snap het verzoek van de Kamer. Nogmaals, het PBL gaat over de tijdslijn en over hoe het dit naar buiten brengt. Dat is de realiteit. Ik zal het verzoek doorgeleiden. U heeft zo een debat met de minister. Misschien heeft hij dan al een

update van het PBL over wat daarover gezegd wordt. Maar ik kan nu niet namens hen gaan spreken hier. Dat is het ongemak dat ik nu voel.

De **voorzitter**:
Ik dank de staatssecretaris voor de beantwoording van de gestelde vragen en zijn aanwezigheid in de Kamer.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik schors een enkel ogenblik en dan gaan we verder met het tweeminutendebat Innovatie. Over de ingediende moties, twee stuks, zal bij de aanvang van de middagvergadering worden gestemd. Ik schors kort.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.